

АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНЮВАННЯ БАНКРУТСТВА КОМПАНІЙ

В умовах ринкової економіки банкрутство компаній є однією із функцій саморегулювання ринку. За умов конкурентної боротьби підприємство, яке пропонує свої товари (роботи, послуги) з більшими витратами виробництва, ніж у конкурента, отримують збитки. Сучасна економічна нестабільність як в Україні, так і в світі є додатковим фактором, який може привести до банкрутства. В таких умовах виникає потреба можливості апріорного визначення умов, які ведуть до розорення компанії, а своєчасна оцінка можливості банкрутства підприємства і оперативні дії з ліквідації негативних тенденцій є важливими умовами стабільного функціонування підприємства, його конкурентоспроможності.

Одним з перших вчених, який запропонував метод прогнозування можливого банкрутства був Едвард Альтман. Концепція його моделі стала основою для пізніше розроблених методик. Серед них моделі Тішоу, Таффлера. Крім цих, існує низка інших методик, які враховують різні показники діяльності підприємства: методика О.П. Зайцевой, методика ФСФО РФ, методика бальних оцінок, критерії А.И. Ковалева, В.П. Прівалова, методика А.О. Недосекіна тощо [1,2]. Методологія ґрунтується, насамперед, на кількісних показниках, а так звана фінансова філософія (позиція керівництва, співвідношення його дій із фінансовими можливостями фірми) аналізується тільки частково, головним чином при розгляді суперечливих або незрозумілих результатів.

Розглянемо порівняльний аналіз 3-х класичних методик прогнозування банкрутства: метод Альтмана, метод Тішоу й метод Таффлера. Усі перелічені методи відносяться до класу так званих Z-моделей [3,с.157].

Три перераховані моделі були протестовані на прикладі чотирьох підприємств різних галузей промисловості. Три з них в 2011 році почали процедуру ліквідації у зв'язку із винесеними судовими органами рішеннями про визнання

їх банкрутами. Четверте – ВАТ «РОСС» . Воно є функціонуючим і було взято для порівняння отриманих показників. Розрахунки були зроблені на основі фінансової звітності підприємств за 2009 і 2010 роки. Отримані значення коефіцієнтів, на основі аналітичної обробки даних [3,4,5,6] ,приведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Значення розрахованих показників щодо різних моделей

Підприємство	Модель Альтмана		Модель Тішоу		Модель Таффлера	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009
ВАТ «Регом»	-0,771	-0,026	-0,002	0,02	0,325	0,304
ВАТ«Укрзв'язокбуд»	2,468	3,273	0,018	0,002	0,163	0,285
ВАТ"Львівавтотранс"	-0,554	-0,256	-0,076	-0,073	0,059	0,066
ВАТ «РОСС»	2,41	2,16	0,066	0,065	0,534	0,474

Як бачимо з таблиці, не всі методи оцінюють ризики банкрутства підприємства однаково. Наприклад модель Альтмана дає дуже високу оцінку фінансової стійкості підприємству ВАТ«Укрзв'язокбуд» (6,705 в 2009 і 4,923 в 2010 році при рекомендованому значенні > 1.23). В той же час відомо, що підприємство було збитковим у 2010 році і чистий збиток склав 3735 тис. грн. В наступному 2011 році воно збанкрутіло. Причиною даної невідповідності стало досить високе значення коефіцієнта фінансової незалежності. В той же час інші показники вказують на негативний стан підприємства. Треба відзначити, що отримані показники по підприємству ВАТ«Укрзв'язокбуд» кращі, ніж на ВАТ «РОСС».

При розгляді моделі Таффлера також бачимо невідповідність отриманих результатів реальному положенню компанії. Таке протиріччя можна спостерігати за показниками компанії «Регом». В 2009 й 2010 роках, виходячи з отриманих результатів, підприємство було фінансово стійким. В першу чергу за рахунок значних обсягів короткострокових зобов'язань. Треба відзначити, що за розрахунковими даними в 2010 році фінансовий стан підприємства навіть покращився, проте на практиці підприємство не змогло продовжити свою діяльність.

Найбільш точною, в нашому випадку, виявилася модель Тішоу. Вона зі 100% точністю виявила підприємства, яким загрожує банкрутство, що підтвердилося на практиці. Усі три підприємства, які почали процедуру ліквідації в 2011 році, протягом попередніх двох років по цій методиці отримали оцінку нижче за рекомендовану. Також ВАТ РОСС було оцінено як фінансово стійке. Отриманий показник більш ніж у 2 рази перевищує рекомендований.

Наприкінці можна сказати, що дві з трьох моделей представили недостовірний прогноз про можливість банкрутства підприємств. Це в свою чергу може ввести в оману керівництво відносно дійсного фінансового положення підприємства й не дати можливість прийняти своєчасні управлінські рішення.

В той же час, отримана 100% точність моделі Тішоу, не може бути використана у всіх випадках. Для підтвердження або спростовування отриманих результатів необхідно провести аналіз фінансової діяльності більшого числа підприємств, так як безумовно не були розглянуті усі можливі умови результатів діяльності підприємств.

На наш погляд, найбільш ефективною з розглянутих моделей для українських підприємств, з урахування вищесказаного, є модель Тішоу. Своєчасна оцінка можливості банкрутства підприємства і оперативні дії з ліквідації негативних тенденцій є важливими умовами управління конкурентоспроможністю та розробки стратегій компаній.

Література:

1. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. Учебник/ В.В.Ковалев – М.: Финансы и статистика, 2001. – 560с.
2. Череп А.В. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання: Підручник/ А.В.Череп – К.: Кондор, 2006. – 380с.
3. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник/ Д.В.Шиян – К.: Видавництво АСК., 2003. – 240с.
4. Годовая финансовая отчетность ОАО «Регом» код по ЄДРПОУ 0190791. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
5. Годовая финансовая отчетность ОАО «Укрзв'язокбуд» код по ЄДРПОУ 01190534. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
6. Годовая финансовая отчетность ОАО "Львівавтотранс" код по ЄДРПОУ 22406913. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
7. Годовая финансовая отчетность ОАО "РОСС". [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>

